

Situació del treball autònom a Catalunya

Resum executiu. Consideracions i recomanacions

2023

COL·LECCIÓ ESTUDIS I INFORMES

NÚM. 69

Col·lecció Estudis i Informes. Número 69

SITUACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA 2023

INFORME

aprovat pel Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social en la
sessió ordinària del dia 16 de setembre del 2024.

Ponent

Yèsika Aguilar

Director

Joan Antoni Santana

Gestora

Roser Ferrer

Autores i autors

Pere Castell

Roser Ferrer

Montserrat Martínez

Virgínia Villar

Membres del grup de treball

Albert Ferrer, Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CCOO)

Maria Vanessa López, Unió General de Treballadores i Treballadors de Catalunya (UGT)

Daniel Garcia, Unió General de Treballadores i Treballadors de Catalunya (UGT)

Yèsika Aguilar, Foment del Treball Nacional

Carles Mas, Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC)

Mar Garriga, Confederació de Cooperatives de Catalunya (CCC)

Víctor Climent, Expert

Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya

Barcelona, 2024

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència Creative Commons del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. Podeu consultar un resum dels termes de la llicència a: [Llicència Creative Commons](#)

© Generalitat de Catalunya

Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya

Diputació, 284

08009 Barcelona

Tel. 93 270 17 80

Adreça Internet: ctesc.gencat.cat

A/e: ctesc@gencat.cat

ISBN: 978-84-10393-07-3

Barcelona, setembre 2024

Aquest document compleix les pautes d'accessibilitat WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1.

1. Resum executiu

El Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (CTESC), per mandat de la Llei 7/2005 que el regula, elabora anualment un informe sobre la situació del treball autònom a Catalunya.

L'edició d'enguany es compon de nou apartats, el primer dels quals és aquest resum executiu. El segon apartat, la introducció, descriu l'estructura de l'informe.

L'apartat tercer descriu l'evolució del treball autònom a Catalunya a través de l'anàlisi de l'Enquesta de població activa (EPA). Enguany l'apartat està elaborat amb les noves estimacions estadístiques ponderades amb la nova base poblacional derivada dels resultats obtinguts del Cens de població i habitatges 2021. Fruit d'aquestes noves estimacions, els resultats de l'anàlisi feta pel CTESC han experimentat modificacions, atès que s'han reestimat retrospectivament les dades des del 2021.

D'aquesta anàlisi en destaca que, segons les estimacions de l'EPA, el nombre de persones que treballen per compte propi ha augmentat el 4,3% i representa el 14,9% del total de persones ocupades. Mentre que l'empresariat amb ocupació assalariada ha augmentat el 6,4%, l'empresariat sense ocupació assalariada ho ha fet només en el 2,6%.

El pes de les dones en el col·lectiu de persones que treballen per compte propi ha pujat fins al 35,9%, ja que han augmentat el 5,5%, mentre que els homes ho han fet en el 3,6%.

El nivell formatiu sembla que hauria disminuït, especialment per la caiguda del col·lectiu de persones amb estudis secundaris de segona etapa.

L'apartat quart de l'informe descriu l'evolució del treball autònom a través de l'anàlisi de les dades de Seguretat Social.

L'anàlisi mostra que les afiliacions per compte propi han augmentat en el 0,4%. Això, juntament amb l'increment de l'afiliació per compte d'altri -que ha fet créixer l'afiliació en el 2,6%- , ha fet caure el pes del treball autònom fins al 15,2%.

Llevat de Lleida, on han caigut, i Tarragona, on s'han mantingut, la resta de províncies han experimentat un augment de les afiliacions al Règim especial de la Seguretat Social dels treballadors per compte propi o autònoms (RETA). La disminució d'afiliacions s'ha concentrat en els sectors agrari i industrial, que han tornat a recular el 2,1 % i el 2,2% respectivament. Les afiliacions de persones estrangeres al RETA han augmentat el 5,7%, mentre que les afiliacions classificades com a treballadors autònoms econòmicament dependents, en canvi, han disminuït el 2,3%.

Pel que fa a cooperativistes i membres de societats col·lectives, la seva evolució mostra una continuïtat a la baixa, amb una disminució del 2,5%. Probablement cal vincular de nou aquesta evolució als processos de regulació laboral, que han prosseguit en el curs del 2023. Aquests processos han afectat sobretot al sector industrial i enguany s'han tornat a concentrar en les comarques lleidatanes, a destacar novament el cas de la Segarra.

L'apartat cinquè fa una anàlisi comparativa de la situació del treball autònom en el context de l'economia catalana amb economies d'altres països europeus, inclosa l'espanyola.

Fruit d'aquesta comparativa, s'observa que el pes del treball autònom a Catalunya, que és del 14,3% entre la població de 15 a 64 anys, ha tornat a disminuir. Això ha aproximat el registre una mica més a la mitjana europea, que es troba per sota.

En general, el col·lectiu de persones que treballen per compte propi a Catalunya mostra un percentatge baix de gent amb estudis secundaris de segona etapa quan es compara amb la mitjana europea. No passa el mateix amb els d'estudis superiors o inferiors.

El pes de la dona en el col·lectiu català es troba al voltant de la mitjana europea, tot i que ha tornat a pujar en termes relatius aquests darrers dos anys.

En l'apartat sisè s'analitza la protecció social del treball autònom al llarg de l'any 2023. En concret, es fa un repàs de les pensions i altres prestacions econòmiques de la Seguretat Social, així com de la prestació per cessament d'activitat.

En l'àmbit de les pensions i altres prestacions de la Seguretat Social, es fa esment de l'entrada en vigor, l'1.01.2023, del nou sistema de cotització al RETA basat en els rendiments de l'activitat econòmica, a través de l'aproximació de les bases de cotització als ingressos reals.

Passant a l'anàlisi de les dades sobre pensions contributives del RETA, l'any 2023 n'hi ha 324.561 en vigor, el 0,4% més que l'any anterior. Enguany destaca que la pensió mitjana d'aquest règim se situa en els 862,7 euros, amb un increment del 9,5% entre 2022 i 2023, un percentatge superior al de l'any anterior (5,5%) i a la mitjana dels darrers deu anys (2,8%).

Quant a la bretxa de gènere en les pensions del RETA, l'any 2023 és del 28,2%, atès que la pensió mitjana de les dones és de 728,9 euros i la dels homes de 1.014,9 euros.

L'última qüestió que es comenta sobre pensions és que la pensió mitjana del RETA és el 37,2% més baixa que la del RG. Això s'explica per la quantia de les cotitzacions i perquè en el treball autònom es registra un nombre inferior d'anys cotitzats quan s'arriba a l'edat de jubilació, la qual cosa suposa no accedir al 100% de la pensió.

En relació amb les cotitzacions al RETA, cal tenir present que l'entrada en vigor del nou sistema de cotització ha suposat un canvi substancial en la quantia de les aportacions dels treballadors i les treballadores autònoms a la Seguretat Social. Així, augmenten el 170,7% les cotitzacions per una base d'entre 1 i 1,5 vegades la base mínima i suposen ja el 73,2% del total. Paral·lelament, disminueixen el 74,9% les persones que cotitzen al RETA per la base mínima, que ja només són el 16,0% del total.

Pel que fa a la incapacitat temporal, al llarg del 2023 s'han iniciat 84.956 processos en el RETA, el 92,3% dels quals són per contingències comunes. La incidència d'aquest tipus de contingències (11,6) és més elevada que la de les professionals (1,0).

Quant a la prestació de cessament d'activitat, es fa referència a la reforma de la prestació i a la creació de nous supòsits d'accés què entren en vigor l'1.01.2023.

Al llarg de l'any 2023, s'han presentat 2.682 sol·licituds de la prestació, el 19,7% més que l'any anterior. El 96,2% pertanyen al RETA, el 53,2% les ha presentades una dona i les activitats amb més sol·licituds s'inclouen en les seccions del CNAE-2009 corresponents al comerç i l'hoteleria.

Una qüestió a destacar és que el 53,9% de les resolucions emeses al llarg del 2023 han estat desfavorables a la concessió de la prestació. Com en els darrers anys, la causa més freqüent de denegació ha estat no acreditar correctament el cessament (el 76,9%).

Finalment, durant el mes de desembre de 2023 hi ha 948 prestacions de cessament d'activitat en vigor a Catalunya. La mitjana del 2023 és de 887 prestacions en vigor. Respecte del 2022, aquestes xifres augmenten el 47,9% i el 77,0%, respectivament.

En l'apartat setè s'analitzen les mesures per al foment i consolidació del treball autònom. L'anàlisi destaca que durant el 2022 es van aprovar estratègies i plans generals, gran part a l'empara dels fons europeus, que han de suposar la transformació de l'ecosistema en els anys vinents. El 2023 ha estat un any d'activació i, en menor grau, d'execució de les estratègies i plans. Actualment, les dades sobre els fons europeus són poc clares quant al paper del treball autònom.

En relació amb els fons Next Generation:

- En conjunt, el 51% dels 5.389,5 milions d'€ ha anat destinat a empreses i, en el cas dels ajuts, el 45%. D'aquest import, el 98,1% de les empreses beneficiàries han estat pimes, i han percebut el 71,1% dels imports concedits. Les empreses de menys de 10 persones treballadores representen el 59% de les beneficiàries, el 12% de l'import rebut.
- Les definicions i quantificacions no faciliten la identificació del paper del treball autònom, per bé que tot sembla indicar que és limitat.

En relació amb les avaluacions dutes a terme per l'Àrea sobre dues de les principals ajudes COVID impulsades per la Generalitat de Catalunya, aquestes conclouen un limitat impacte i recomanen modificacions de disseny i implementació.

Cal recordar que, durant el 2023 i principis del 2024, s'estan produint reclamacions de pagaments indeguts d'ajudes estatals. D'acord amb l'informe del Tribunal de Comptes (2023), per bé que no detalla les dades per Catalunya, entorn del 6% de les ajudes a escala estatal estarien en revisió i comportarien la devolució de l'import indegudament cobrat.

El 2023, la prestació contributiva d'atur com a via per a la creació de treball autònom creix en volum i es manté en proporció (34.403, el 6,5% més que el 2022, el que representa el 26,3% de les prestacions). Tanmateix, continua lluny dels valors del període 2015-2019, quan representava entre el 35-40% de les prestacions.

La compatibilització continua sent l'opció majoritària i continua creixent (50,2% el 2023). Quan es capitalitza, la prestació es dedica principalment a ser treballador/a autònom,

encara que és una opció que decreix des del 2017 (ha passat del 91% al 82,8%) en favor de formes societàries.

Els programes de suport, finançament i contractació permeten enguany una anàlisi limitada degut a les modificacions o absència de dades.

- El programa Garantia Juvenil-Autoocupació Joves manté el seu pressupost, que es va duplicar el 2020-2021 i millora l'execució (del 94,3% el 2022 fins el 97,1% el 2023). Tanmateix, es redueix el nombre de participants (de 1.358 a 1.236).
- Consolida't 2022-2023 es manté estable en volum de pressupost i execució (87,1%), comptant amb 12 entitats beneficiàries. El 2023-2024, el pressupost és molt superior i caldrà esperar a finalitzar el 2024 per poder valorar si el ritme de creixement de l'execució, entitats i participants l'acompanya.
- Tu+1 per al foment de la contractació indefinida per part de persones treballadores autònomes sense treballadors/es a càrrec multiplica per 50,8% el pressupost i millora de manera important l'execució pressupostària (del 71,9% al 96,7%). També ha incrementat per 83,6% el nombre de beneficiaris/àries, passant de 325 a 594 i mantenint el percentatge dels i les que són treballador/es autònoms en sentit estricte (86,2% i 85,8%).
- En canvi, el paper del treball autònom en l'acció d'Avalis arriba al mínim de la sèrie de dades analitzades (passa del 10,8% el 2018 al 2% el 2023). Les línies Llicència taxi i Emprèn tenen cada cop menys protagonisme en els indicadors de la seva activitat.

Quant a les mesures de foment i consolidació dirigides a altres formes de treball autònom:

- La FUE és un recurs consolidat al llarg de deu anys. Així i tot, en el darrer any ha crescut en nombre d'expedients (4%) i tràmits (3,5%). L'any 2024, seguint les recomanacions del CTESC, el Departament d'Empresa i Treball ha iniciat les tasques per constituir l'Oficina d'Atenció al Treball Autònom.
- Emprèn Cat representa una integració de programes anteriors, i dona continuïtat a l'experiència al programa Catalunya Emprèn. En la seva primera edició ha executat el 100% del pressupost i han participat 11.902 persones a través de 91 entitats, creant 1.208 empreses.
- Primer és un programa que assoleix el 70,6% d'execució pressupostària a través de 25 subvencions. El seu pressupost ha augmentat (33,3% respecte del 2022), per bé que es redueix lleugerament l'execució pressupostària (del 73,2% al 70,6%). Per contra creixen les hores de formació (26,8%). El 2023 se n'han beneficiat 368 persones.
- En relació amb els suports a l'economia social, la represa del suport a la incorporació de persones sòcies mostra una reducció del pressupost executat (del 100% el 2022 al 72,6% el 2023) i en conseqüència, del nombre de socis i sòcies i d'empreses participants.
- Per la seva banda, sobre la resta de suports no es disposa de dades del 2023, sinó del 2022, que no es van analitzar en l'informe anterior. Concretament, els suports al

finançament en forma de garantia tenen una trajectòria inusual amb un pressupost executat fins al 2022 del 22,4%, mentre que el suport a la capitalització no es convoca des del 2018. Altres línies de projectes (singulars, de creació de cooperatives i de suport i transversals de suport, difusió i foment) han experimentat un creixement important i tenen una major execució pressupostària (99,8% i 85,6%).

- Quant a les ajudes en forma de suport a associacions de treball autònom, convocades a finals del 2022, es van executar durant el 2023, van donar suport a 4 entitats i es va executar el 81,2% del pressupost de 295.000€.
- El programa Reempresa ha executat el 100% del pressupost i va permetre la transmissió de 582 empreses el 2023.

Quant el suport al finançament,

- Cal mencionar que l'ICO, amb la Línia de Mediació, ha finançat a Catalunya 378M d'€ el 2023 a través 1.144 operacions, i ha donat resposta a 774 clients. Tanmateix, des del 2021 no facilita dades per sectors per Catalunya, tampoc sobre perfil dels clients, que permeti identificar el paper del treball autònom.
- Quant a l'anàlisi del conjunt de l'activitat d'Avalis SGR es pot reportar que el 2023 va créixer el volum formalitzat (211.128.116€ a través de 1.660 avals concedits). Continua creixent (5,7%) i quasi se situa en el mateix volum que el 2020 quan es va generar un rècord d'avals. En tot cas, és un volum que supera els pre pandèmia.

Finalment, l'informe del 2023 ha volgut donar resposta al mandat social i institucional d'anàlisi de dades segons sexe:

Quant a les mesures de foment i consolidació per a persones treballadores autònomes:

- Es detecta que, el 2023, el 50,3% de les persones que perceben una prestació d'atur contributiva eren dones.
- En el cas de les compatibilitzacions de la prestació i la suspensió per iniciar una activitat en règim de treball autònom, el 43,2% les van fer dones. No es disposa d'informació de quantes prestacions es van capitalitzar per constituir-se en treballadors/es autònoms/es segons sexe.
- Quant als programes analitzats, es disposa de dades segregades per sexe de tots.
- En conjunt, el 2023, el 49,4% de les persones beneficiàries d'aquests programes han estat dones. El percentatge més alt s'observa en el programa Consolida't (61,5% per al període 2022-2023), seguit del programa Garantia Juvenil-Autoocupació Joves (48,5%). Amb una proporció inferior se situa el programa Tu+1 (38,7%).
- En relació amb els suports via finançament i avals, l'ICF no facilita dades per sexes, de manera que tota la informació analitzada és d'Avalis SGR, però només en relació amb les persones físiques. El 24,1% de les operacions Emprèn i Llicència taxi han estat fetes per titulars dones. Si es pren com a referència el conjunt de titulars que són persones

físiques, en el conjunt d'operacions d'Avalis el percentatge de dones és molt similar (25%). Quant a imports, les dones són participants del 17,9%.

En relació amb les mesures de foment i consolidació dirigides a altres formes de treball autònom:

- Destaca el fet que, en tant que orientades a altres formes de treball autònom, la major part de les fonts argumenta que les formes societàries no detallen el sexe.
- Si es revisen els principals programes estudiats en el capítol 7, el programa Emprèn Cat reporta el 52,9% de dones beneficiàries, i el suport a través del Programa Primer (pre-acceleració) reporta el 37,8% de beneficiàries. Cap dels dos facilita dades de les empreses o altres indicadors del programa per sexes.
- La resta de suports no han facilitat dades per sexes.

Al seu torn, quant a les mesures per al foment de l'ocupació, cal tenir present que no s'han facilitat dades per al 2023 i tampoc la distinció entre forma jurídica de l'empresa contractant. D'aquesta manera, les dades que es comenten són corresponents al 2022 i, en general, són dades de persones beneficiàries de la contractació o el suport i no es refereixen a empreses o persones treballadores autònomes, contractants o creades.

- En el Programa 30 +, el 58,8% van ser contractacions a dones. En el programa joves en situació d'atur, el 56,4% de les contractacions en pràctiques van ser a dones i el 44% de les contractacions que no són pràctiques van ser a dones.
- Cal tenir recordar que el Programa de suport a dones als àmbits rural i urbà MRR és 100% per dones, amb un import conjunt executat de 13.086.446,53 €.

Finalment, no s'ha disposat de dades en relació amb els suports al finançament a través de l'ICO.

L'apartat vuitè analitza les novetats normatives aprovades l'any 2023 en l'àmbit del treball autònom.

En l'àmbit europeu destaquen les Conclusions del Consell de la Unió Europea sobre la protecció social dels treballadors per compte propi, resultants del seguiment de la Recomanació, aprovada el 2019, en aquesta matèria. Així mateix, s'ha continuat la tramitació de la Directiva sobre plataformes digitals i de la modificació de la regulació de la morositat en les operacions comercials.

En l'àmbit estatal, a més de la publicació oficial de l'Estratègia nacional per a l'impuls del treball autònom 2022-2027 (ENDITA) aprovada l'any 2022, cal destacar:

- La inclusió expressa del foment del treball autònom com a objectiu de la nova regulació dels incentius a la contractació.
- La modificació per facilitar l'ús de capitalització de prestació d'atur per adquirir la condició de persona sòcia treballadora o de treball.

- La supressió del procediment d'ofici de la jurisdicció social en cas d'impugnació d'actes de la Inspecció de Treball i Seguretat Social basada en al·legacions que desvirtuïn la naturalesa laboral de la relació jurídica objecte de l'actuació inspectora.
- La millora de la protecció de les persones artistes.
- Les mesures incloses a l'Estratègia espanyola de seguretat i salut en el treball 2023-2027 en relació amb el treball autònom.

El darrer apartat de l'informe recull les consideracions i recomanacions, consensuades a partir de l'anàlisi i debat dels apartats precedents, que es dirigeixen al Govern de la Generalitat per assessorar-lo en l'elaboració de polítiques relacionades amb el treball autònom.

2. Consideracions i recomanacions

A partir de l'anàlisi feta en aquest Informe, el CTEESC ha consensuat el conjunt de consideracions i recomanacions que formen part d'aquest capítol. Algunes figuraven ja en informes d'anys anteriors i, tot i això, continuen essent plenament vigents.

El CTEESC sol·licita al Govern que sigui receptiu a les consideracions i recomanacions formulades. Conscient de les limitacions del marc competencial actual, també l'emplaça a col·laborar amb les administracions corresponents amb la finalitat d'implementar les recomanacions fetes, així com per influir en el desenvolupament d'iniciatives que incorporin el seu esperit.

En aquest sentit, cal tenir en compte que el Pla de recuperació, transformació i resiliència reconeix el paper fonamental del treball autònom en l'economia espanyola, així com la necessitat d'instruments de suport específics.

Pel que fa a l'**accés i disponibilitat de dades**, el CTEESC constata que el col·lectiu de persones que treballen per compte propi és heterogeni, compost per col·lectius amb especificitats pròpies. Això fa necessària la seva anàlisi, una tasca que, per la tipologia de dades de les quals es disposa, sovint no permet elaborar la diagnosi més adequada.

El CTEESC insisteix un any més en la necessitat de disposar d'informació estadística que permeti analitzar els diferents col·lectius que s'engloben dins el treball autònom, atès que únicament amb dades es podrà fer una avaluació correcta de necessitats, així com impulsar les polítiques necessàries de foment i consolidació del treball autònom.

Concretament, en el cas de l'anàlisi del treball autònom a Catalunya, el CTEESC ha constatat dificultats cada cop més grans per:

- Analitzar, a partir de les estimacions de l'EPA, els col·lectius de persones que treballen per compte propi als sectors agrari i industrial. Ambdós col·lectius s'han reduït fins al punt que la mida mostral és clarament insuficient i impossibilita la seva anàlisi.
- Poder seguir, de manera separada de la d'altres col·lectius, l'evolució dels socis i sòcies de cooperatives. Aquesta situació s'ha agreujat, atesa la interrupció, d'ençà del segon trimestre del 2020, de la publicació, per part del Ministeri de Treball i Economia Social, de les dades de societats cooperatives i societats laborals Inscrites a la Seguretat Social.

Tampoc resulten satisfactòries altres fonts estadístiques com ara els registres de cooperatives, que tot i ser accessibles en dades obertes, ni generen tota la informació necessària ni estan, en la majoria dels casos, degudament actualitzades.

Alhora, i també per a l'anàlisi en l'àmbit estrictament de Catalunya, el CTEESC experimenta dificultats per:

- Identificar aquelles persones que treballen per compte propi i cotitzen al RETA, i que mostrarien un perfil coincident amb els requisits per poder declarar-se autònom econòmicament dependent (TRADE).

- Identificar el perfil d'aquelles persones que cotitzen al RETA, però que no es poden considerar autònoms pròpiament dits. Més enllà del nombre de sòcies i socis de cooperatives i de societats col·lectives, de les quals només es pot fer un seguiment conjunt, amb les dades d'afiliació caldria poder identificar altres col·lectius.
- Disposar d'una estadística que permeti fer un seguiment longitudinal de l'activitat del treball autònom, amb mostra suficient per poder analitzar-la en detall a partir de les característiques de les persones o de les empreses on desenvolupen la seva activitat.
- Disposar de dades registrals d'actuacions dutes a terme per part de la Inspecció de Treball en l'àmbit del present Informe.

Tampoc no ajuda la política d'emascament de dades duta a terme pels instituts oficials d'estadística, que actualment suposa l'arrodoniment de les dades a múltiples de 5. Aquest fet implica assumir biaixos importants en l'anàlisi de poblacions reduïdes, fet que empitjora la capacitat d'anàlisi de les poques fonts disponibles.

Atesa la situació descrita:

1. El CTESC recomana que en el proper Pla estadístic de Catalunya i en els programes anuals d'actuació estadística corresponents s'inclouï una enquesta específica per al treball autònom, atès que per poder dissenyar i implementar polítiques efectives és necessària informació de la qual no es disposa actualment.
2. El CTESC considera que cal disposar d'informació estadística de caràcter longitudinal per poder avaluar la continuïtat i l'evolució a mitjà termini de l'activitat per compte propi. Això contribuiria a fer possible una anàlisi més completa de l'eficàcia de les mesures de foment i sostenibilitat del treball autònom.
3. El CTESC considera necessari disposar d'informació detallada sobre el nombre de persones treballadores per compte propi registrades a la Seguretat Social amb el detall en què es publica per al conjunt de l'Estat. Aquesta informació hauria d'incloure la classificació de les persones treballadores segons les categories següents:
 - Empresariat sense persones assalariades i Empresariat amb persones assalariades (distingint en aquest darrer cas aquells que en tenen un, dos, tres, quatre, i cinc o més).
 - Autònoms persones físiques (distribuïts més enllà de les característiques que ja es publiquen anualment).
 - Altres tipus de treball autònom (familiar col·laborador, membre de societat, membre d'òrgan d'administració de societat, familiar de membre de societat, religiós, col·legiat en un col·legi professional).
4. El CTESC constata la necessitat de tenir informació per poder determinar adequadament:

- El col·lectiu de persones treballadores autònomes amb característiques assimilables a les de la figura del TRADE. És necessari disposar de microdades en relació amb aquest col·lectiu, tota vegada que això ens permetria conèixer una visió més àmplia del grau de dependència d'aquests respecte d'un únic client, i per tant, de la seva possible correspondència amb la figura del TRADE.
 - El col·lectiu no inclòs dins la categoria de persones treballadores autònomes pròpiament dites, especialment cooperativistes i membres de societats col·lectives per separat.
 - La naturalesa de l'activitat de la resta de les persones treballadores autònomes no incloses dins del col·lectiu de persones físiques.
5. El CTEESC considera necessari disposar de les dades relatives al total de persones que han estat declarades treballadors i treballadores per compte d'altri a partir de les actuacions de la Inspecció de Treball en relació amb els falsos autònoms, així com la seva permanència posterior en aquesta condició.
6. El CTEESC considera necessari redimensionar la mostra d'estadístiques recurrents com ara la de l'EPA a fi i efecte de generar resultats estadísticament sòlids per a l'anàlisi del col·lectiu d'autònoms. Es tracta d'una mesura necessària per poder analitzar el col·lectiu en àmbits com l'agrari o l'industrial, per exemple, cada cop amb menor pes, però amb una singularitat evident.

En matèria de **foment i consolidació del treball autònom**, l'informe identifica que durant el 2022 es van aprovar estratègies i plans generals, gran part a l'empara dels **fons europeus**, que han de suposar la transformació de l'ecosistema en els anys vinents. El 2023 ha estat un any d'activació i en menor grau d'execució de les estratègies i plans. Les dades sobre els fons europeus són poc clares quant al paper del treball autònom, per bé que tot sembla indicar que la participació és baixa.

En aquest context:

7. En relació amb els fons europeus, el CTEESC recomana reconsiderar el paper del treball autònom en el disseny de les actuacions i reconèixer la seva aportació en la cadena de valor de cada programa i actuació.

En aquest sentit, recomana redissenyar les actuacions o crear-ne de noves. Aquestes actuacions han d'estar ajustades a les possibilitats de participació del teixit de professionals autònoms, acompanyades de facilitats i suport administratiu i amb accions d'atracció i estímul. Poden ser específiques o integrades en actuacions més àmplies, establint quotes o valorant mínims de participació.

Així mateix, el CTEESC recomana la creació de línies d'ajut específiques per a la preparació dels projectes, o bé que també siguin subvencionables dins de les existents.

8. El CTESC considera necessari facilitar la informació estadística en tots els nivells d'anàlisi de manera detallada en funció de les definicions i característiques oficials i pròpies del treball autònom.

Per bé que en l'informe d'enguany no s'ha continuat amb l'estudi de les mesures COVID atesa la seva extinció o pèrdua de rellevància, s'ha incorporat la revisió de les avaluacions elaborades per l'avalua sobre dues de les **principals ajudes COVID impulsades per la Generalitat de Catalunya** (ajut extraordinari i ajut a situacions d'ERTO). Les avaluacions dutes a terme s'alineen amb la proposta del CTESC aportada en l'informe del 2022. Aquestes conclouen un impacte limitat i recomanen modificacions de disseny i implementació per tal que mesures futures tinguin un impacte més ajustat a la seva finalitat.

Continuant amb les mesures de foment i consolidació del treball autònom, el CTESC reitera les següents actuacions com a vies a explorar i fomentar:

9. Una compra pública oberta als diferents tipus d'empreses, que tingui en compte les característiques jurídiques i econòmiques del treball autònom i alhora reconegui altres valors, com ara el treball autònom, la sostenibilitat i l'eficiència energètica, l'aposta pel producte de proximitat, etc. En aquest sentit, els plecs relatius a licitacions públiques, així com de les diferents ajudes i subvencions, haurien d'anar acompanyades d'un informe d'impacte sobre el col·lectiu, així com de l'avaluació dels criteris a complir per poder ser beneficiari o optar per la licitació per part del col·lectiu, als efectes de poder analitzar les dificultats que pot tenir el col·lectiu al seu accés.
10. La generació de suports per a la preparació de projectes o la seva inclusió com a part dels suports existents.
11. La digitalització dels tràmits administratius arran de l'aprovació del Decret 76/2020 d'Administració digital i una major disponibilitat per part de les administracions d'informació sobre la situació real dels professionals (amb dades reals i fidedignes) hauria de permetre definir millor les mesures de suport generalistes i alhora oferir suport específic, adaptat a la situació de cada sector, territori, etc.
12. Buscar i fomentar vies de col·laboració publicoprivada, que comparteixin objectius i finançament.

Com en l'informe precedent, es vol destacar que, de manera alineada amb el PRTR i l'Estratègia nacional d'impuls al treball autònom (ENDITA), és necessari **continuar avançant en la implantació de l'Administració digital**. Per fer-ho, és necessari abordar la bretxa digital d'accés i la bretxa digital de capacitació, tant entre la ciutadania com els professionals autònoms i les empreses. En el cas del treball per compte propi, la transformació digital de molts negocis passa perquè els clients puguin accedir-hi. A més cal considerar que la capacitació digital pot ser generalista o específica (ajustada a sectors d'activitat i operacions).

13. El CTESC recomana al Govern eliminar les bretxes d'accés i de capacitació digital. La inversió en aquest àmbit és clau i estratègica. En aquest sentit, el Pla de xoc contra la bretxa digital i per a la inclusió i capacitació de la ciutadania pot ser un bon instrument per avançar en aquest objectiu i garantir l'accés universal a les eines de

comunicació i al treball a distància. Ara bé, es necessita que es concreti, es doti pressupostàriament i s'executi amb la màxima celeritat possible.

14. En línia amb les directrius d'Europa, Espanya i Catalunya, el CTEESC considera imprescindible la formació per adquirir unes competències digitals mínimes. En aquest sentit, demana al Govern la posada en marxa de cursos de formació subvencionada per millorar el *reskilling* de les persones treballadores autònomes.
15. El CTEESC constata que, en alguns casos, s'han posat en marxa cursos de *reskilling* per millorar les competències digitals de treballadors, tant per compte propi com per compte aliè, i recomana que aquesta formació es pugui fer extensiva al conjunt de treballadors i treballadores en situació de cessament d'activitat per tal de facilitar la posada en marxa d'un nou negoci.
16. El CTEESC considera que, per posar en marxa les transicions digitals i sostenibles, cal disposar de mecanismes de finançament a fi que les persones treballadores autònomes puguin incorporar la infraestructura necessària per assolir aquesta finalitat. En aquest sentit, es valora positivament el programa Kit-Digital, per bé que actualment no es diposa de prou informació sobre el seu impacte.
17. El CTEESC considera que un dels àmbits que cal millorar i fomentar és l'accés i el coneixement de la ciutadania i els professionals a les eines per operar en un entorn digital, com ara els certificats digitals (tant d'àmbit estatal com autonòmic) i la signatura digital, entre d'altres vies per facilitar la relació de les persones treballadores autònomes amb les administracions.
18. El CTEESC considera que el fet que no tots els tràmits vinculats a les cooperatives estiguin integrats a la Finestreta única empresarial és un greuge que, d'una banda, no permet la normalització telemàtica dels processos vinculats amb les cooperatives i, de l'altra, dificulta la creació d'aquesta forma jurídica.
19. El CTEESC valora el desplegament i l'agilització telemàtica dels tràmits relatius a les cooperatives que gestiona el Registre de Cooperatives, però considera imprescindible que la informació registrada i totes les variables siguin objecte d'exploració estadística completa i actualitzada.

Amb caràcter general en **matèria de mesures de suport i consolidació**, el CTEESC considera que:

20. En línia amb altres països europeus, cal garantir la creació d'una plataforma pública on els treballadors i treballadores autònoms i les pimes puguin introduir la seva informació bàsica i rebre alertes de les diferents línies, ajudes i subvencions de les diferents administracions públiques de les quals siguin potencials beneficiaris. En aquest sentit, s'hauria d'impulsar una major digitalització de l'Administració prenent en consideració aspectes com la IA, que permetin agilitzar i simplificar les gestions vinculades a aquests tràmits.
21. El CTEESC considera que cal reforçar i estabilitzar el suport al finançament del treball autònom, especialment el pròpiament dit, ajustant les mesures existents i creant-ne

de noves, a partir dels organismes referents, a més de via programes concrets que poden estar sotmesos a majors factors conjunturals i temporals.

22. Pel que fa a l'accés a ajuts en l'inici de l'activitat i pel manteniment de l'activitat econòmica, tant per a treballadors i treballadores autònoms com per a societats de treballadors i treballadores autònoms de base col·lectiva, el CTESC recomana la creació de línies ICO amb imports mínims inferiors als actualment vigents (25.000 euros o 15.000 euros, respectivament).

Adicionalment, el CTESC recomana:

23. La millora de les línies de finançament, tant per inversió com per circulat, ja sigui a través de programes públics o bé a través d'entitats privades, i tant per a les etapes inicials com per a les de consolidació.
24. L'establiment i dotació d'una línia d'ajuts orientada a aquelles persones que obtenen rendiments que no arriben a l'SMI anual, per ajudar a la consolidació de la seva activitat i evitar-ne el tancament.
25. Implementar una via de finançament o ajut destinat a les persones més grans de 45 anys, amb especial atenció a aquelles amb dificultat d'inserció laboral, amb l'objectiu de constituir-se i consolidar-se com a treballadors i treballadores autònoms i com a societats de treballadors i treballadores autònoms de base col·lectiva.
26. La creació d'un fons d'aval per facilitar la continuïtat, reconversió o reestructuració de l'activitat productiva a través de la constitució d'una societat de treballadors i treballadores autònoms de base col·lectiva.
27. Que l'Institut Català de Finances i Avalis supervisin que els intermediaris financers no apliquin altres tipus d'interès ni estableixin condicions diferents (per exemple, contractar assegurances o altres productes financers addicionals) en els productes que compten amb el seu aval públic.
28. Que, amb caràcter general, els treballadors i treballadores autònoms puguin concórrer a més convocatòries de licitacions. Actualment, en moltes convocatòries públiques de concurrència competitiva s'exigeix un determinat capital social o xifra de negoci elevada per poder presentar-se. Això impedeix, en moltes ocasions, que els autònoms puguin oferir els seus serveis a l'Administració pública.

En aquesta línia, el CTESC valora positivament la consulta pública sobre la participació de les pimes a la contractació pública i les barreres a la seva activitat empresarial posada en marxa per la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència. La consulta pren com a punt de partida l'Estratègia nacional de contractació pública 2023-2026 que assenyala que, en aquest àmbit, es requereix la implantació de mesures específiques per a micropimes i petites empreses, incloses les persones treballadores autònomes.

29. L'equiparació de les deduccions en concepte d'inversió per un àngel inversor que es fan a les empreses en general i que també s'apliquin per a l'adquisició de participacions socials de societats cooperatives, noves o de creació recent.
30. La millora de l'accés a la informació del col·lectiu d'autònoms sobre les diverses possibilitats de finançament que s'ofereixen, incloses les noves modalitats de finançament alternatiu (*crowdfunding*, etc.) així com les de l'economia social mitjançant entitats de finances ètiques i solidàries.
31. El reforç i la continuïtat de les línies de suport a les inversions en immobilitzat material o immaterial que contribueixin a la consolidació o millora de la competitivitat dels treballadors i treballadores autònoms i de les societats de treballadors i treballadores autònoms de base col·lectiva, en especial a les inversions relatives a la transformació digital i a l'ús del programari lliure i els béns comuns digitals i a la transició energètica.
32. El manteniment de les subvencions atorgades en l'àmbit dels programes de creació d'ocupació i d'incorporació de persones sòcies per a treballadors i treballadores autònoms i treballadors i treballadores autònoms de base col·lectiva, quan hagin demanat un ERTO o la prestació extraordinària del RETA.
33. El manteniment d'ajuts per fer front a les despeses corrents en els casos d'aturada total o parcial de l'activitat.
34. El CTESC recomana millorar la informació sobre les conseqüències tributàries dels ajuts rebuts.

Quant al **foment del treball autònom a través de les prestacions d'atur contributives**, ja sigui via capitalització, compatibilització o suspensió, el CTESC constata que el 2023 creix el volum de persones que opten pel treball autònom a partir d'alguna d'elles (34.403, el 6,5% més que el 2022) i també es manté en proporció (26,3% de les prestacions es transformen en treball autònom). Tanmateix, continua lluny dels valors del període 2015-2019 (quan representava entre el 35-40% de les prestacions). La compatibilització continua sent l'opció majoritària i continua creixent (50,2% el 2023). La capitalització de la prestació es dedica principalment a ser treballador o treballadora autònom, per bé que és una opció que decreix des del 2017 (ha passat del 91% al 82,8%), en favor de formes societàries.

Ateses aquestes dades:

35. El CTESC reitera la necessitat d'analitzar els motius d'aquesta evolució, que sembla apuntar cap a una preferència per les opcions que permeten mantenir en el temps la prestació, com a garantia d'ingressos en el moment d'emprendre. Les conclusions de l'anàlisi haurien de permetre redefinir aquesta mesura per adequar-la a les necessitats de les persones que hi opten.

Així mateix, en l'anàlisi feta, el CTESC constata **un funcionament positiu de programes clarament enfocats a treballadors/es autònoms** quant a pressupost i execució. Concretament: Garantia Juvenil-Autoocupació Joves - que manté el seu pressupost, que es va duplicar el 2020-2021 i millora l'execució (del 94,3% el 2022 fins el 97,1% el 2023) -, Tu+1 - que incrementa en el 50,8% el pressupost i millora de manera important l'execució

pressupostària (del 71,9% al 96,7%) i, en menor grau Consolida't 2022-2023 – que es manté estable en volum de pressupost i execució (87,1%).

Cal matisar que, **pel que fa als efectes en persones beneficiàries, la situació és desigual**. Per una banda, Garantia Juvenil-Autoocupació Joves redueix el nombre de participants (de 1.358 a 1.236), mentre TU+1 ha augmentat el 82,7% el nombre de beneficiaris/àries, passant de 325 a 594 i mantenint el percentatge dels i les que són treballadors i treballadores autònoms en sentit estricte (86,2% i 85,8%). Per al Consolida't 2022-2023 no es disposa de dades. Tampoc per al funcionament el 2023 dels programes del SOC i per al programa Ocupació+ Transformació. Cal mencionar també que, per bé que s'han demanat dades sobre la participació de les persones treballadores autònomes en altres programes de formació, així com sobre la formació, orientació i estímul de l'emprenedoria, en l'edició d'enguany no s'ha rebut informació per poder fer-ne anàlisi.

36. El CTESC valora positivament els ajustaments pressupostaris i d'execució d'aquests programes i recomana estudiar les raons de la traducció desigual en nombre de participants i la seva evolució a curt i mitjà termini.

37. El CTESC considera necessari analitzar la situació del treball autònom des d'altres perspectives, especialment quant a participació de les persones treballadores autònomes en programes de formació, així com sobre la formació, orientació i estímul de l'emprenedoria que es duu a terme.

Quant a les **mesures de foment i consolidació dirigides a altres formes de treball autònom**, el CTESC constata el bon funcionament de la **FUE** i valora la seva aposta per la millora contínua, el que suposa un model de pràctica a seguir. Igualment, en línia amb els seus darrers informes, el CTESC vol destacar l'inici de les tasques per constituir l'**Oficina d'Atenció del Treball Autònom**.

Quant a la **resta de programes analitzats, es detecta un funcionament desigual**. D'una banda, Emprèn Cat en la seva primera edició ha executat el 100% del pressupost (11.902 participants i 1.208 empreses), mentre que la resta assoleixen un rendiment diferent. Es detecta una execució pressupostària moderada del programa Primer (70,6%) i dificultats per identificar el funcionament de les mesures específiques sobre el treball autònom o l'emprenedoria del Pacte nacional per la indústria 2022-2025. En el cas dels suports a l'economia social els diferents suports tenen un comportament desigual.

38. Igualment, el CTESC considera que cal ampliar els suports a la persona física. A més de focalitzar-se en el suport a l'inici de l'activitat i la contractació, cal reforçar més el suport al finançament, l'aval, les necessitats de formació i el suport a la innovació, amb la finalitat de donar continuïtat i oportunitats de creixement a la figura de la persona física no societària.

Pel que fa al **programa Reempresa**, el CTESC considera que arran de la seva trajectòria és un model i programa d'èxit (100% del pressupost executat i 582 transmissions el 2023). Així mateix, es vol destacar que davant de l'escenari de transformació demogràfica de la societat catalana en el curt termini descrit en la Memòria socioeconòmica i laboral del CTESC del 2023, es tracta d'un programa cridat a tenir un paper clau en la reformulació del teixit empresarial i del treball autònom a Catalunya. En aquest context:

39. El CTESC considera que per tal que el programa Reempresa esdevingui un suport clau per abordar els reptes demogràfics i les seves conseqüències en la transmissió d'empreses a curt i mitjà termini, és necessari analitzar amb major profunditat el seu funcionament i, si escau, reformular-lo o redimensionar-lo, ampliant la seva capacitat d'acció i impacte.

Finalment, l'informe del 2023 ha volgut donar resposta a la demanda social i institucional d'anàlisi de **dades segons sexe**. En relació amb l'anàlisi descriptiva feta, el CTESC valora positivament que els programes de la Generalitat de Catalunya estiguin en disposició de facilitar part de les dades per sexes. En canvi, no s'ha pogut disposar de dades per sexes en relació amb les formes societàries i d'algunes mesures clau, com la capitalització de les prestacions contributives.

En aquest context,

40. El CTESC considera necessari que es facilitin les dades per sexes en tots els indicadors i de totes les dimensions d'avaluació dels programes i suports, de manera sistemàtica.
41. El CTESC recomana concretar en els dissenys dels programes i suports els llistats de participació per sexes i les mesures d'inclusió, argumentant els motius d'aquests objectiu i llistats.
42. El CTESC considera necessari continuar dissenyant recursos i mesures específics en favor de la igualtat de gènere per al foment i consolidació del treball autònom, i recomana continuar i aprofundir la seva anàlisi.

Passat un any de la reforma del sistema d'insolvència i del procediment de segona oportunitat, el Pla anual normatiu per a 2024 en preveu el desenvolupament reglamentari en relació amb l'administració concursal, el registre públic concursal i l'estadística concursal.

43. El CTESC considera que caldrà estar atents a l'aplicació de la reforma del sistema d'insolvència, així com al seu desenvolupament reglamentari, per tal de valorar la seva adequació als objectius de la Directiva que transposa (Directiva (UE) 2019/1023). En aquest sentit, i amb la finalitat de donar resposta tant a la Directiva com a la seva transposició, haurien de desenvolupar-se els mecanismes "d'alerta primerenca". Seria recomanable el desenvolupament d'una xarxa mitjançant una col·laboració publicoprivada que ofereixi serveis d'assessorament, mentoria gratuïta, així com programes i ajudes en funció del cycle vital empresarial (emprenedoria, consolidació, creixement, prevenció de la fallida empresarial, segona oportunitat i reemprenedoria).
44. En el marc de les línies d'aval COVID-19 de l'ICO i les noves línies activades, el CTESC recomana a les autoritats competents anticipar-se a eventuais escenaris d'impagaments originats per la dificultat d'afrontar-ne els venciments.
45. Així mateix, el CTESC recomana establir mecanismes per facilitar l'amortització dels préstecs, com ara l'ampliació dels terminis de venciment i l'extensió dels períodes de carència.

46. El CTESC considera que s'hauria d'incloure el dret a la justícia gratuïta per a persones físiques amb activitat econòmica.

Pel que fa a la morositat, el CTESC constata que la morositat afecta de forma especial els treballadors i treballadores autònoms i les pimes, que normalment operen amb gran dependència del curt termini.

47. El CTESC reitera la necessitat de garantir el compliment de la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials. Tot i valorar les mesures relacionades amb la lluita contra la morositat comercial introduïdes per la "Llei crea i creix", el CTESC considera que s'ha d'insistir en l'aprovació d'un règim sancionador que vetlli pel compliment de la Llei 3/2004, en el qual s'hauria d'incloure una bústia de denúncia anònima similar a l'establert contra el frau laboral; la possibilitat que les administracions siguin sancionades així com que en els criteris de graduació de la sanció es tingui en compte la causa de l'incompliment.

En aquest sentit, caldrà estar atents a la proposta europea de modificació de la regulació de la morositat en les operacions comercials, actualment en tramitació. Després d'una consulta pública, la Comissió Europea proposa substituir la Directiva 2011/7/UE vigent per un reglament. El Parlament Europeu aprova la proposta de reglament en primera lectura, el 23 d'abril de 2024, que encara està en tramitació en el moment d'aprovar aquest informe. Aquesta proposta redueix el termini màxim de pagament per a transaccions entre empreses de 60 a 30 dies i elimina l'excepció que permet pagar en un temps superior al termini màxim si no és extremadament injust per als creditors.

En matèria de **Seguretat Social**, el CTESC constata que l'any 2023 la quantia mitjana de les pensions del RETA (862,7 euros) és el 37,2% més baixa que la del RG (1.372,7 euros). La diferència més gran s'observa en les pensions de jubilació, les quals són el 38,7% més baixes en el RETA que en el RG. Aquesta situació s'explica principalment per la quantia de les cotitzacions al RETA i perquè en el treball autònom es registra un nombre inferior d'anys cotitzats quan s'arriba a l'edat de jubilació, la qual cosa suposa no accedir al 100% de la pensió.

Cal tenir present que, fins l'any 2022, la cotització al RETA s'ha estat regint per un sistema en el qual els treballadors i treballadores autònoms podien fixar la seva base de cotització. En base a aquesta opció, en els darrers anys al voltant del 80 per cent dels treballadors i les treballadores del RETA han estat cotitzant per la base mínima.

L'1.01.2023 entra en vigor el nou sistema de cotització al RETA basat en els rendiments de l'activitat econòmica, la implantació del qual es preveu gradual durant un període de nou anys. Durant els anys 2023, 2024 i 2025 la respectiva LPGE fixa una taula general de trams d'ingressos, en els quals s'ha d'ubicar cada treballador o treballadora autònoma en funció de la seva previsió de rendiments anual. A cada tram d'ingressos li correspon unes bases mínima i màxima de cotització.

Aquesta reforma dona compliment a les recomanacions del Pacte de Toledo aprovades pel Congrés dels diputats l'any 2020, que tenen entre els seus objectius que la protecció social del RETA i el RG sigui equiparable.

L'entrada en vigor del nou sistema de cotització ha suposat un canvi substancial en la quantia de les aportacions a la Seguretat Social dels treballadors i treballadores autònoms. De fet, l'any 2023 és el primer any en què cotitzar per la base mínima ha deixat de ser l'opció majoritària. Enguany, el 73,2% dels treballadors i treballadores autònoms cotitza per una base d'entre 1 i 1,5 vegades la base mínima, percentatge que ha crescut el 170,7% respecte del 2022.

Tenint en compte l'anàlisi feta en aquest àmbit:

48. El CTESC considera necessari garantir que tota la informació i eines que la Seguretat Social posa a disposició de l'autònom, especialment l'autocàlcul de la pensió de jubilació, estiguin actualitzades permanentment.
49. El CTESC valora positivament el nou sistema de cotització al RETA en funció dels rendiments obtinguts per l'activitat realitzada, el qual s'ha començat a implantar l'1.01.2023. Tanmateix, s'ha d'estar a l'espera de com s'implantarà el procés de regularització, que s'ha de posar en funcionament en el tercer i quart trimestre de 2024.
50. Amb independència del canvi de sistema de cotització, el CTESC valora com a necessari que existeixi l'opció de fer aportacions voluntàries al RETA a l'inici de l'exercici, que no modifiquin la quota mensual, però que computin com si s'estigués cotitzant per una base més gran.
51. Tot i valorar l'acord assolit en matèria de cotització, el CTESC reitera la proposta de fer un enviament anual de l'informe de vida laboral dels treballadors autònoms i autònomes, que s'acompanyi de simulacions de la quantia de les pensions de jubilació en funció de la base per la qual es cotitza i segons la base de cotització incrementada.
52. El CTESC demana ampliar la jubilació activa, és a dir, la possibilitat de compaginar el 100% de la pensió de jubilació amb el treball per compte propi, a tots els treballadors i treballadores autònomes, amb independència que tinguin o no assalariats a càrrec. Així mateix, el CTESC recomana l'eliminació del requisit previst a l'article 214.1.a) del Text refès de la Llei de Seguretat Social segons el qual per tenir accés a la pensió haurà d'haver transcorregut com a mínim un any després d'haver complert l'edat que en cada cas resulti d'aplicació.
53. En línia amb l'anterior, el CTESC considera que caldria bonificar la contractació dels assalariats a càrrec de les persones autònomes que accedeixin a la jubilació activa.
54. El CTESC proposa que s'estableixin mecanismes dirigits al col·lectiu de treballadors i treballadores autònomes que tinguin deutes amb la Seguretat Social i vulguin accedir a la pensió de jubilació, com per exemple línies de finançament i pactes amb la Seguretat Social.

55. El CTESC constata que la integració de les llacunes de cotització regulada pel Reial decret llei 2/2023 per al RETA és limitada i considera que aquesta regulació s'hauria d'equiparar a la del règim general.
56. El CTESC considera convenient que, als efectes de poder assolir el període exigit per poder accedir a la pensió, seria necessari trobar solucions en relació a aquells autònoms professionals col·legiats que o bé per no haver existit mutualitat alternativa o havent estat en aquestes mutualitats no hagin cotitzat en el RETA.
57. El CTESC considera que els requisits exigits en l'actual configuració del subsidi per als més grans de 52 anys dificulten que, en la pràctica, els treballadors i treballadores autònoms s'hi puguin acollir. En conseqüència, recomana que, o bé es revisin aquests requisits (com ara, l'exigència d'una cotització per atur mínima de 6 anys, tenint present que és obligatori cotitzar per cessament d'activitat des de l'1.01.2019), o bé es reguli un subsidi específic per aquest col·lectiu.
58. El CTESC proposa la creació d'una tarifa especial i reduïda, d'una bonificació o reducció durant 24 mesos, per a les dones de l'àmbit rural que emprenguin, iniciïn una nova activitat o estiguin en un supòsit de successió empresarial.

Pel que fa al cessament d'activitat, el CTESC posa de manifest que l'1.01.2023 entren en vigor les modificacions de la prestació aprovades pel Reial decret llei 13/2022. La novetat principal és que es preveu la possibilitat que el cessament d'activitat sigui parcial (amb reducció de l'activitat), mentre que amb anterioritat només podia ser total (amb interrupció de tota activitat).

De l'anàlisi de les dades, es pot destacar que el volum de denegacions de la prestació es manté en xifres elevades. Així, el 53,9% de les resolucions emeses al llarg del 2023 han estat desfavorables a la concessió de la prestació. Com ve sent habitual en els darrers anys, la causa més freqüent de les denegacions ha estat no haver acreditat correctament el cessament, que ha fonamentat una resolució negativa en el 76,9% dels casos.

Una altra qüestió a què cal fer referència és que s'ha instat a la revisió i, en el seu cas, al reintegrament de prestacions de cessament d'activitat que es consideren indegudament percebudes durant la pandèmia.

Tenint en compte les qüestions considerades, el CTESC fa una sèrie de recomanacions amb relació a la prestació de cessament d'activitat:

59. El CTESC valora positivament la modificació de la prestació de cessament d'activitat realitzada pel Reial decret llei 13/2022, amb la creació de nous supòsits d'accés a la prestació, entre d'altres modificacions.
60. Davant l'elevat nombre de denegacions del cessament d'activitat, el CTESC considera que la prestació no funciona adequadament i demana revisar els requisits i simplificar el procediment per accedir-hi.
61. El CTESC valora la constitució de l'Observatori per a l'anàlisi i seguiment de la prestació per cessament d'activitat previst pel Reial decret llei 13/2022 i demana

accelerar el seu ritme de funcionament per poder introduir d'una manera àgil les reformes en la prestació que siguin necessàries.

62. En relació amb els procediments de reclamació de les prestacions que es consideren indegudament percebudes durant la pandèmia, el CTEESC vol deixar constància que la regulació de la prestació va ser objecte de diverses modificacions, la qual cosa podria haver generat confusió entre les persones potencialment beneficiàries, així com haver provocat disfuncions en la gestió.

A banda, cal tenir present l'impacte que aquestes reclamacions poden tenir en la consolidació i destrucció de treball autònom. En conseqüència, es recomana eximir o continuar facilitant la devolució de les ajudes.

En matèria de **formació i competitivitat**, el CTEESC posa de manifest que la formació per a l'ocupació suposa un pilar elemental en la capacitació dels professionals i constata que existeix una àmplia oferta en la formació contínua dels treballadors assalariats mentre que en el cas de les persones treballadores autònomes aquesta oferta és menys àmplia i menys especialitzada i no té en compte les diferents tipologies del treball autònom.

En aquest sentit, un dels eixos prioritaris de l'ENDITA 2022-2027 és impulsar la formació especialitzada per al treball autònom.

63. El CTEESC novament sol·licita una revisió de l'oferta formativa dirigida als treballadors i treballadores autònoms i que es concretin les seves necessitats, així com fer el nou disseny formatiu adaptat a les circumstàncies de cada moment. Aquesta adequació adquireix especial rellevància a partir del Reial decret llei 28/2018 que va introduir l'obligació de cotitzar per formació professional.

64. Així mateix, en la línia de reforçar la competitivitat, el CTEESC valora positivament el programa Consolida't. No obstant això, passades diverses edicions considera imprescindible dur a terme una reflexió profunda encaminada a introduir millores necessàries. D'altra banda, denota que segueixen sent recomanables més accions de divulgació d'aquest programa entre el col·lectiu d'autònoms per tal de fomentar la seva inscripció.

65. El CTEESC sol·licita a la Generalitat que garanteixi una línia d'ajuts per finançar l'acompanyament/assessorament als autònoms per part d'experts especialistes en diferents matèries (activitat/negoci, digitalització, internacionalització, etc.). Val a dir que l'acompanyament/assessorament és una acció positivament valorada pels autònoms que participen en el programa Consolida't.

66. El CTEESC recomana establir un sistema d'ajuts o subvencions que financin, totalment o parcial, l'elaboració de plans estratègics i de viabilitat, sobre el sistema productiu o els serveis, orientats a facilitar, també, la conciliació del treball autònom.

Pel que fa a la **governança de les polítiques relatives al treball autònom**,

67. El CTEESC recomana que les polítiques i accions relatives al treball autònom i l'emprenedoria, actualment gestionades per la Direcció General de Relacions

Laborals, Treball Autònom, Seguretat i Salut Laboral (Secretaria de Treball) i la Direcció General d'Innovació, Economia Digital i Emprenedoria (Secretaria d'Empresa i Competitivitat), respectivament, s'unifiquin en una única unitat administrativa.

D'altra banda, el CTESC recomana:

68. Potenciar l'associacionisme i el cooperativisme entre els treballadors i les treballadores autònoms, per tal d'oferir les millors alternatives per a la cooperació entre aquest col·lectiu.
69. Regular les cooperatives de foment empresarial previstes a la Llei catalana de cooperatives, concebudes com una forma legal de donar suport a l'emprenedoria i alhora resposta a les necessitats dels treballadors autònoms que puguin iniciar una activitat o bé la duen a terme de manera esporàdica o intermitent.
70. Promoure l'economia col·laborativa a través de cooperatives, cooperativisme de plataforma, i, per tant, de treballadors i treballadores autònoms de base col·lectiva.

D'altra banda, amb caràcter transversal, el CTESC:

71. Recomana continuar fomentant la millora de la protecció social dels treballadors i treballadores per compte propi, a través de les prestacions per desocupació, les prestacions per malaltia, els accidents de treball i les malalties professionals, per garantir un nivell adequat de protecció per mantenir un nivell de vida digne i una adequada substitució dels ingressos, evitant en tots els casos que aquests treballadors i treballadores caiguin a la pobresa.
72. Constata que la reforma del sistema de cotització del RETA no ha comportat canvis en els criteris d'enquadrament al RETA ni en la definició de treballador/a autònom/a. En conseqüència, el CTESC considera que, per garantir la seguretat jurídica, caldria revisar el concepte de treball autònom i analitzar, entre d'altres, els elements que en determinen l'existència, en particular el criteri de l'habitualitat.
73. Recomana actualitzar la definició dels TRADE a la Llei 20/2007 (Estatut del treball autònom) amb l'objectiu de millorar els mecanismes de control i coordinació, evitar el frau i la mercantilització de les relacions laborals.
74. Considera necessari, en línia amb les recomanacions de l'OIT, dotar la Inspecció de Treball de més mitjans humans i materials per dur a terme les funcions inspectores que li són pròpies, incloses les relacionades amb el treball autònom.
75. Valora positivament les mesures previstes a l'Estratègia espanyola de seguretat i salut en el treball 2023-2027 en relació amb el treball autònom i recomana seguir avançant en la millora de la protecció del treball autònom enfront els riscos derivats de la seva activitat, en línia també amb l'Estratègia Catalana de Seguretat i Salut Laboral 2021-2026.

76. Recomana potenciar bones pràctiques en aquest col·lectiu, prenent consciència de la seva responsabilitat social empresarial.